

EELHINNANG

Keskkonnaamet annab keskkonnamõju hindamise (KMH) eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6¹ lg 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“.

Eelhindamine teostatakse olemasolevate andmete põhjal ilma lisauuringuteta. Kavandatava tegevuse korral on eelhindamisel võetud aluseks:

- taotlus¹,
- Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) andmed,
- Maa-ja Ruumiameti kaardirakenduse kaartide andmed,
- Tilgu sadama detailplaneering (*Tilgu sadama DP*)²;
- Tilgu sadama detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (*Tilgu sadama DP KSH*)³.

1. Kavandatav tegevus

1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Planeeritakse teostada Tilgu sadama (Tilgu sadam, Meriküla, Harku vald, Harju maakond, katastritunnus 19801:001:3687) regulaarset hooldussüvendamist (veeseadus (*VeeS*) § 187 p 8) kogumahus kuni 7500 m³. Akvatooriumi puhastatakse maksimaalselt mahus kuni 1500 m³ vajadusel iga 2 aasta tagant. Süvendustööd on vajalikud olemasoleva sadama akvatooriumis ja sissesõidul (vt joonis 1) ohutu sügavuse (EH2000 2 m) tagamiseks.

Süvenduspinnas paigutatakse sadama alale settebasseini takenema (vt joonis 2). Hiljem liivane pinnas planeeritakse rannaalal (vt joonis 1).

¹ Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis (KOTKAS) 28.03.2025 taotlusena nr [T-KL/1028110](#) (*taotlus*), menetluse nr [M-131794](#) all.

² OÜ Head, 2013. HARKU VALD. ILMANDU KÜLA. TILGU MUNITSIPAALSADAMA DETAILPLANEERING.

Töö nr 2013_020. Kättesaadav: https://kaart.harku.ee/DP/061212_2034/avalik/ (25.04.2025).

³ OÜ Orson, 2019. „ILMANDU KÜLAS ASUVA TILGU MUNITSIPAALSADAMA JA SELLE LÄHIÜMBRUSE DETAILPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANNE“. Töö nr 0616. Kättesaadav:

<https://www.harku.ee/documents/2846103/3085732/Tilgu+KSH+aruanne+08.10.2009+uus.pdf/d3057b0e-cff1-4881-a4c2-787f496d554d> (25.04.2025).

Joonis 1. Sinisega on märgitud süvendusala, kollasega on märgitud süvenduspinnase lõpladestuskoht.

Joonis 2. Peale süvendamist paigutatakse pinnas settebasseini tahenema.

Keskkonnaluba taotletakse kehtivusega kümme aastat.

1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Eesti üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“⁴ kohaselt, on tõhus ja kestlik merealade kasutamine riigile oluline. Kogu Eesti rannikul tuleb välja arendada riigi seisukohalt optimaalne väikesadamate kett, mis seob saared mandriga ja edendab turismialaseid otsesidemeid

⁴ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368. Kättesaadav: <https://planeerimine.ee/ruumiline-planeerimine/yrp/> (25.05.2025).

välisriikidega, aidates kindlustada saarte ja rannikualade majanduslikku baasi. Väikesadamate arendamisel on otstarbekas ühildada erinevad kasutusotstarbed (kalandus, turism, rekreatsioon jne). Väikesadamate haakuvus tagamaal pakutavate teenustega tekitab sünergia, mis parandab turismi arenguvõimalusi. Väga tähtis on tagada hea ligipääs väikesadamatele – nii merel kui ka siseveekogudes.

Eesti mereala planeeringu⁵ kohaselt on Eesti rannikumeri enamasti madal ja ohtuderohke. Ranniku sobivaimad sadamakohad on juba kasutusel, looduslikult ebasoodne sadamakoht tähendab suuri kulusid. Sellest tulenevalt on mõistlik investeerida olemasolevatesse sadamatesse.

Alal kehtib Harku Vallavalitsuse poolt 17.10.2013 kehtestatud üldplaneering⁶ ja Harku Vallavalitsuse poolt 17.10.2013 kehtestatud otsusega nr 137 „Ilmandu külas Tilgu munitsipaalsadama detailplaneeringu kehtestamine“ Tilgu munitsipaalsadama detailplaneering.

Vastavalt looduskaitseseaduse (LKS) § 5 lg 2 nimetatakse Läänemere kallast rannaks. Mere rannal on tiheasustusalal ehituskeeluvöönd 50 meetrit (LKS § 38 lg 1 p 3), ning ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud (LKS § 38 lg 3), välja arvatud LKS § 38 lg-s 4-6 toodud ehituskeeluvööndi erisuste osas. Keskkonnaluba ei anta enne vastava planeeringu kehtestamist (KeÜS § 55) või kui tegevus ei vasta õigusaktides sätestatud korrale (KeÜS § 52 lg 1 p 4).

Ehituskeeluvööndi eesmärk on rannal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine (LKS § 34). LKS § 38 lg 5 p 2 ja 3 sätestavad, et ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitisele, veeliiklusrajatisele ja ranna kindlustusrajatisele.

Käesoleval juhul kavandatav hooldussüvendus olemasolevas sadamas ning pinnase planeerimine sadamaalal ei ole tegevus, mis vajaks eraldi detailplaneeringut (ehitusseadustik § 12 lg 2, planeeringuseaduse § 125, LKS § 38 lg 5 p 2). Ei kavandata uute rajatiste püstitamist ega laiendamist. Toimub olemasoleva rajatise hooldus.

Seega, kavandataval tegevusel puudub vastuolu kehtivate õigusaktide ja planeerimisdokumentidega.

1.3.Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Vee erikasutustööde käigus ei kasutata ressursina maad, mulda, pinnast, maavara, vett ega loomastikku ja taimestikku. Vee erikasutustööde alal meres ei esine loodusvarasid kasutataval kujul (kasutatud Maa-ja Ruumiameti geoportaali andmeid).

⁵ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 146. Kättesaadav:

<https://www.agri.ee/regionaalareng-planeeringud/ruumiline-planeerimine/mereala-planeering> (25.04.2025)

⁶ Kehtestatud Harku Vallavalitsuse 17.10.2013 otsusega nr 138. Kättesaadav: <https://www.harku.ee/kehtiv-uldplaneering> (25.04.2025).

1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakulud on seotud vee erikasutustöödeks ja pinnase planeerimiseks kasutatava tehnika kasutamisega. Töödeks kasutatakse ujuvat pinnasepumpa. Kuid olemasoleva teadmise kohaselt on töid võimalik teostada ka vajadusel ekskavaatoriga. Energiakasutust on võimalik viia miinimumini kasutades töödeks sobivaimat tehnikat.

1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

1.5.1. Heited vette

Taotluse kohaselt on süvendatavaks pinnaseks tormidega sadamasse kanduv liiv. Tilgu sadama DP KSH aruandes toodi välja, et sadamaalalt võetud pinnaseproovide analüüside kohaselt on raskmetallide poolest merepõhja setete seisund hea ehk inimesele ja keskkonnale ohutu. Üldnaftaproduktide sisalduse järgi on puuraukude piirkonnas pinnase seisund hea ehk inimesele ja keskkonnale ohutu. Täpsemad pinnase analüüsid ei ole vajalikud HELCOM Süvendamise ja kaadamise juhendi⁷ p 6.3 b ja c kohaselt: süvendatavaks pinnaseks on peamiselt liiv; märkimisväärsete saasteallikate puudumine ja süvendatud kogused alla 10 000 tonni aastas. Seega süvendamisega ei kaasne olulisel määral saasteainete heiteid vette. Siiski, süvendamisel tekib mõningane heljum ja vette satub toitaineid.

Üldiselt põhjustab pumpsüvendusmeetod vähem heljunit ja müra võrreldes teiste meetoditega⁸. Samas, kopsüvendajaga, eriti aga ekskavaatoriga on hõlpsam süvendada mitte eriti suurtes sügavustes ja kõva pinnasega. Samas on kopsüvendaja ja ekskavaatori puuduseks suhteliselt väike tööjõudlus, sellega ei ole võimalik tagada ühtlast sügavust ning rohke heljumi teke praktiliselt kogu veesamba ulatuses^{9, 10}. Arvetsades, et tööd toimuvad väikesadamas ja tööd suures osas muulidega piiratud akvatooriumis, siis on antud piirkonnas sobivaks nii kopp-ekskaator kui ka ujuvsüvendaja.

Olemasoleva teabe kohaselt satub süvendamisel vette hinnanguliselt 4 -10 % süvendatava pinnase kogumahust. Heljumipilve levik sõltub paljudest teguritest, millest tähtsamad on hoovuse liikumiskiirus, tuule kiirus ja vette sattuvate pinnaseosakeste füüsilised omadused – kiiremini settuvad raskemad osakesed, settimine on kiirem tuulevaikse ilmaga¹¹. Pärast tööde lõppu langeb heljumi sisaldus vees kiiresti¹². Väga suurte süvendustööde korral (ca miljon m³) on esialgne olukord taastunud kahe nädala jooksul, väiksemamahuliste tööde korral (ca 10 tuhat m³) on juba kahe tunni jooksul. Konservatiivsete mudelduste kohaselt võib heljum kanduda kuni 400 m kaugusele, kuid juba 200 m kaugusel on heljumi kontsentratsioon (sisaldus ca 5

⁷ HELCOM Süvendamise ja kaadamise juhend. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf> (25.04.2025).

⁸ Ernst&Sohn, 2004. Recommendations of the Committee for Waterfront Structures Harbours and Waterways.

⁹ Vlasblom, W. 2003. Dredging Equipment and Technology. Delft: Delft University of Technology.

¹⁰ Ihasalu liivakaevanduse KMH [https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/01/Ihasalu liiva_kaevandamise_KMH_aruanne.pdf](https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/01/Ihasalu_liiva_kaevandamise_KMH_aruanne.pdf)

¹¹ Corson OÜ, 2012. Vanasadama uue, e (ida) kruiisikari rajamise keskkonnamõju hindamise aruanne.

Kättesaadav: <https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/01/Vanasadama-uee-kruiisikari-rajamise-KHM-aruanne.pdf> (25.04.2025).

¹² Arvo Järvet, 2008. Emajõe-Peipsi-Velikajade veeteede ettevalmistavad tööd. KMH aruanne

mg/l)¹³ võrreldav foontingimustega (sügis-talv põhjaranniku lahtedes 8 mg/l¹⁴). On täheldatud, et kõrgemad heljumi kontsentratsioonid esinevad valdavalt suuremate tuulesündmuste korral, heljumi kontsentratsioon tõuseb märgatavalt, kui tuule kiirus on 10 m/s või rohkem¹⁵.

Taotluse kohaselt koosneb süvendatav pinnas suures osas liivast. Liivafraktsiooni hõljumi viibimine veesambas on lühiajaline ning settematerjal langeb merepõhjale tagasi vahetult kaevandamise piirkonnas. Seega kaasneda võib mõningane heljum, mis võib tugeva tuule korral kanduda töödealast ca 150-200 m kaugusele¹⁶.

Tekkiv heljum ja vee erikasutustööde teostamine võib mõjutada kalu kudeperioodil ja põhjaelustikku.

1.5.2. Heited õhku

Üldiselt põhjustab kopp ekskavaatori tööprotsess müra tasemel ca 109 dB¹⁷. Pumpsüvendajaga tekitatav müra ei ole tavaliselt suurem kui 40–50 dB¹⁸, diiselmootoriga amfiibmasina Watermaster IV müratase tootja andmetel on 103 dB¹⁹. Vee erikasutustööde aegne müra on lühiajaline ja pöörduv, st esineb ainult tegevuse ajal ning tööde lõppemisel see lakkab. Seega kaasneb tegevusega ajutine mürafooni tõus. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (määruse nr 71) lisa 1 p 4 kohaselt on ehitustegevusega seotud müra ekvivalentsed piiratasemed normeeritud vaid öhtusel ja öisel ajal (ajavahemikul 21.00-7.00). Ehitusmürale rakendatakse kella 21.00-7.00 piirväärtusena asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Päeval ajal (7.00-21.00) ehitustöödest tulenevale mürale normtasemeid kehtestatud ei ole. Lähimad elumajad asuvad ca 200 m kaugusel ning nendeni jõudev müra on ebaoluline²⁰ olenemata sellest, kas kasutatakse pumpsüvendajat või ekskavaatorit.

Süvendaja mootorite/jõuallikate töötamisel eralduvad välisõhku lämmastikoksiidid, SO₂, CO, CO₂, summaarsed lenduvad orgaanilised ühendid, osakesed, peenosakesed, Pb, Cd, Hg, As, Cr, Cu, Ni, Zn, dioksiinid ja furaanid, besno(a)püreen, benso(b)-fluoranteen, benso(k)-fluranteen ja indeeno-(1,2,3-cd)püreen. Arvestades tegevuse iseloomu ja kestvust, siis õhukvaliteedi piir-

¹³ OÜ EstKONSULT, 2020. Kelnase sadama vee erikasutusloa KMH, Töö nr E1401.

¹⁴ Laura Raag, 2014. Süvendustööde mõju heljumi kontsentratsiooni ruumilisele jaotusele, hinnatuna kaugseire andmetest. Tallinna Tehnikaülikool.

¹⁵ Paldiski Lõunasadama süvendustööde aegse heljumi seire aruanne 2020 (<https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/05/Paldiski-L%C3%B5unasadama-s%C3%BCvendust%C3%B6%C3%B6de-heljumi-seire-aruanne-2020.pdf>), Pakrineeme LNG terminali heljumi seire aruanne (https://kotkas.envir.ee/permits/public_assignment_view?permit_assignment_submission_id=33641&representative_id_id=) (25.05.2025).

¹⁶ OÜ EstKonsult, 2017. „Nasva liivakarjääri mere süvendamise vee erikasutusloa taotluse KMH aruanne“ töö nr E1367.

¹⁷ Tapio Lahti, 2010. Keskkonnamüra hindamine ja müra leviku tõkestamine. Kättesaadav: [file:///sise.envir.ee/Kasutajad\\$/KA/48503092716/Downloads/Keskkonnamyra_raamat.pdf](file:///sise.envir.ee/Kasutajad$/KA/48503092716/Downloads/Keskkonnamyra_raamat.pdf) (25.05.2025).

¹⁸ Eesti Mereakadeemia, 2006. Muuga sadama akvatooriumi liitsihi piirkonna süvendamise keskkonnamõjude hindamine. Töö nr. 03/06. https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/01/Muuga_s%C3%BCvendamise_KMH_aruanne.pdf (25.05.2025)

¹⁹ AS Maves, 201. „Lahepera järve ökoloogilise seisundi parandamise insenertehnilise kava keskkonnamõju hindamise aruanne,“ Töö nr: 16166. Kättesaadav: https://www.peipsivald.ee/documents/18275523/19045972/Lahepera+KMH+aruanne+tekst+01_2018.pdf/c4545200-66a1-4d50-9e9e-ef5c4044230f?version=1.0 (25.05.2025).

²⁰ [https://noisetools.net/barriercalculator?source=\[1.5,500,90\]&receiver=\[1.5,200\]&barrier=\[1,2.8,100\]](https://noisetools.net/barriercalculator?source=[1.5,500,90]&receiver=[1.5,200]&barrier=[1,2.8,100])

või sihtväärtusi ei ületata. Vee erikasutus ei põhjusta pöördumatuid muutusi õhukvaliteedi osas antud piirkonnas.

Valguse, soojuste ja kiirguse reostust vee erikasutusega ümbruskonnale ei kaasne. Lõhnareostus on lühiajaline ning tööde aegne ja valdavalt seotud ehitustööde käigus kasutatavate masinate diiselmootoritega. Kõik võimalikud mõjud on ajutise ja lühiajalise iseloomuga.

1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole nimetatud piirkonnas ja selle läheduses toimunud olulisi reostusjuhtumeid. Tulenevalt eeltoodust võib järeldada, et süvendatava pinnase saastetunnused pole olulised või puuduvad. Seega ei näe Keskkonnaamet ette settest vabaneda võivate saasteainetega seotud probleeme, kuna pinnas on looduslik. See ei sea erinõudeid süvendatud pinnase käitlemiseks.

Pinnast loetakse jäätmeteks, kui see on seisnud ladestuskohas kolm aastat. Samuti, kui süvenduspinnase kasutamise aeg ja koht ei ole kindel ja garanteeritud loetakse ladustatud süvenduspinnas jäätmeteks (jäätmeseadus (*JääTS* § 35² lg 1 p 4)). Süvenduspinnase püsivalt paigaldamist maapinnale mäena või vallina käsitletakse insenerehitisena (*JääTS* § 35² lg 2²). Käesolevalt planeeritakse kasutada puhast liivast pinnast rannaala kujundamisel. Süvendamise tekkiv pinnas ei ole reostunud ning seega on seda lubatud kasutada maismaal soovitud viisil kui enne süvenduspinnase paigutamist maismaale, eemaldatakse pinnasest prügi ja risu. Vee erikasutusega seotud tööde käigus tekkivad muud võimalikud jäätmed käideldakse jäätmeseaduses sätestatud korras.

1.7. Tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Vee erikasutustööde käigus on teoreetilisteks võimalusteks kasutatava tehnikaga toimuv avariid. Eeldus heast koostööst ja ladusast info liikumisest töödel osalevate inimeste vahel ning töökorras tehnika kasutamisest aitab vähendada kõikvõimalikke avariisid ja nendest tulenevat kahjulikku mõju. Kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust. Tööde käigus tuleb järgida head ehitustava ning jälgida töötavate mehhanismide tehnilist korrasolekut. Töökorras tehnika kasutamisel ei ole tõenäoline õlireostuse tekkimine ja seeläbi ümbritseva keskkonna kahjustamine.

1.2. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.2. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

2.2.1. Sadama andmed

Ala näol on tegemist ajaloolise Tilgu sadamakohaga, mis vahepeal ei olnud ametliku sadamana kasutuses üle 50 aasta. Selles kohas asus endise Peeter Suure Merekindluse süsteemi kuulunud sõjasadam, mille kaudu toimetati Tallinna linnast läänepoolse jäävatele kaitserajatistele laskemoona. Sadamast viidi moon edasi kitsarööpmelise raudtee kaudu. Omaaegsest sõjasadamast ei olnud praktiliselt midagi säilinud, vanad kaitsemuulid olid lõhutud.

Sadam on käesolevaks ajaks rekonstrueeritud. Sada on kantud samaregistrisse koodiga EETIL. Sadamaala paikneb kinnistul Tilgu sadam (kü 19801:001:3687, tootmismaa 100%, pindala 34619.0 m²). Sadamale on määratud 23.04.2020 Vabariigi Valitsuse korraldusega 129 akvatoorium.

Tabel 1. Sadamaregistri kohaselt on sdamas järgnevad sadamarajatised:

Nimetus	Liik	Sügavus kai ääres (m) EH2000	Pikkus(m)
Kai nr 1	Statsionaarne kai	1,7	22
Kai nr 2	Ujuvkai	2	42
Kai nr 3	Ujuvkai	2	36
Kai nr 4	Ujuvkai	2	44

2.1.2. Varasemad keskkonnaload

Keskkonnaamet on andnud 29.09.2016 korraldusega nr KKO 1-3/16/2465 „Harku Vallavalitsusele vee erikasutusloa andmine ning keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine" keskkonnaloa nr L.VV/328277 Tilgu sadama rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks; süvendamine mahus 7200 m³ ja tahkete ainete paigutamine mahus 9300 m³. Vee erikasutustöid on teostatud vee erikasutuse aastaaruannete kohaselt 2018 aastal (süvendamine mahus 716 m³, tahkete ainete paigutamine mahus 3913 m³) ja 2019 aastal (süvendamine mahus 2147 m³, tahkete ainete paigutamine mahus 2730 m³). Aastaaruannete kohaselt on süvendatavaks pinnaseks olnud liivakivi.

Keskkonnaamet on andud 22.08.2022 korraldusega nr DM-119627-11 „Tilgu sadama keskkonnaloa andmine ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“ keskkonnaloa nr KL-515995 Tilgu sadama hooldussüvendamiseks mahus 1500 m³ kehtivusega kümme aastat. 2023 aastal taotles loa omanik keskkonnaloa muutmist²¹. Sooviti teostada töid mahus 3500 m³, kuna kogunenud setete maht oli oodatust suurem. Kuna selles mahus tööde läbiviimine nähti ette ühekorraga, märgiti taotluseks loa kehtivuse ajaks 1 aasta. Lisaks muudeti pinnase ladestamise asukohta (sadama kinnistul asuv puhkeala). Esitatud aastaaruannete kohaselt ei ole

²¹ Registreeritud KOTKAS 06.06.2023 taotlusena nr [T-KL/1018693-2](#).

süvendustöid tehtud, kuid Maa- ja Ruumiameti ajalooliste ortofotode kohaselt on pinnast puhkealale planeeritud, seega võib eeldada, et hooldustöid on siiski 2023 aasta suvel tehtud.

2.2.3. Tegevuse õiguslik alus

Eesti mereala sisemeri on avalik veekogu ja kuulub riigile (VeeS) § 23). Kinnisomand ulatub avaliku veekogu kaldajooneni ja kaldajoon on veekogu tavaline veepiir (asjaõigusseadus § 133 lg 1). Vee erikasutuseks võõral maatükil peab kasutajal olema ka maaomaniku nõusolek. Maaomaniku nõusolek ei ole nõutav sellise maatüki kasutamise korral, mis asub riigi omandisse kuuluva veekogu all (VeeS § 186 lg 2).

Sadama pidajaks on Harku Vallavalitsus, kes on e-kinnistusraamatu kohaselt ka kinnistu omanik. Süvendusala asub sadamale määratud akvatooriumis. Seega on taotlejal õiguslik alus soovitud tööde elluviimiseks. Keskkonnaluba ei anna õigust ehitiste ehitamiseks.

2.2.4. Piirkonna muu maakasutus

Akvatooriumist paremal asub täiteala, täitealale luuakse settebassein. Sadama kinnistul akvatooriumist vasakul asetseb looduslik rannariba, mis on liivane, kohati kaetud taimestikuga ja kividega. Seda liivast rannariba kasutavad ümbruskonna elanikud rannaäärse puhkekohana. Süvendatavat liivast pinnast soovitakse lõppladestada rannaala korrastamiseks.

Lähimad elamud on ca 200 m kaugusel. Lähipiirkonnas puuduvad kultuurimälestised või muud huviobjektid.

2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Tööde ala paikneb Kakumäe lahe osas (VEE3134060). Laht asub ida poole jääva Kakumäe ja lääne poole jääva Suurupi poolsaare vahel. Kakumäe laht kuulub Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe rannikuveekogumi (EE_5) koosseisu ning on määratletud veekogu tüübina R3 (Soome lahe lääneosa). 2023. aasta seireandmete põhjal klassifitseerus Muuga-Tallinn-Kakumäe lahe veekogum ökoloogilise seisundi kvaliteediklassi kesine. Ökoloogilise seisundi mittehead elemendid on fütoplankton (FÜPLA) ja suurtaimestik (MAFÜ), seisundi põhjuseks eutrofeerumine. Veekogumi keemiline seisund on hinnatud halvaks. Halba keemilist seisundit põhjustavad 2021 aasta seire tulemuste kohaselt varasemast PBDE ja Hg kalas, TBT settes. Pinnaveekogumi seisund määratakse pinnaveekogumi ökoloogilise seisundi või keemilise seisundi alusel, olenevalt sellest, kumb neist on halvem (VeeS § 57 lg 1). Seega, mereseire koondhinnang Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe rannikuvee kogumile 2023 aasta seisuga on halb. Seisundi eesmärk aastaks 2027 on hea/erandi leebem eesmärk (erand: ÖSE kesine, KESE halb (Hg, PBDE, TBT))).

Sadama piirkonnas võivad esineda Soome lahe lõunarannikule iseloomulikud poolsiirde- ja siirdekalad. Lähtudes kalamajanduslikust ja -kaitselisest tähtsusest on Kakumäe lahe jaoks olulisimad liigid räim, merisiig, ahven, meriforell, lest ja lõhe. Sadama mõjupiirkonnas lõhejõgesid ei ole. Tööde tegevuse piirkonnas olulisi muid kudealasid ei ole.

Lindude arvukus ja liigiline mitmekesisus sadamakoha mõjupiirkonnas on madal, mis on tingitud nii sobivate pesitsus- kui ka toitumiskohtade vähesusest. Tilgu sadamakoht on küllaltki

populaarne vaba aja veetmise koht, mistõttu veelindude, nagu kajaklased, pesitsemine sadama piirkonnas on vähetõenäoline. Siiski, võimaliku pesitsemine korral on veelindude pesitsusedukus suure häirimisfaktori tõttu eeldatavasti väga madal. Lähimad sobivamad kajaklaste pesitsuspaigad asuvad Hageri kivitõulil Tilgu sadamast kagu suunas.

2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Tilgu sadam ei jää ühelegi kaitsealale, seal ei ole registreeritud kaitsealuste taime liikide esinemist ega kaitsealuseid üksikobjekte.

Sadama läänepoolses osas (mitte sadama akvatooriumi alal ja selle lähiümbruses) on Keskkonnaagentuuri Eesti looduse infosüsteemi andmetel osaliselt registreeritud II kaitsekategooria kaitsealuste nahkhiirte esinemine. LKS § 55 lg 1 kohaselt on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine keelatud. Samuti on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal (LKS § 55 lg 6).

Sadama akvatooriumist ca 500 m loode suunas jääb Muraste looduskaitseala (KLO1000147) Muraste sihtkaitsevöönd, mis on ühtlasi ka Natura 2000 võrgustikku kuuluv Muraste loodusala (RAH0000471). Muraste loodusala kaitse eesmärgiks on elupaigatüübid hallid lüited (kinnistunud rannikülüited – *2130), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180).

Sadamast rohkem kui 300 m lõuna suunas asub Rannamõisa maastikukaitseala (KLO1000116) Rannamõisa piiranguvöönd, mis on ühtlasi ka Natura 2000 võrgustikku kuuluv Rannamõisa loodusala (RAH0000450). Rannamõisa loodusala kaitse-eesmärgiks on elupaigatüübid merele avatud pankrannad (1230), püsitaimestuga liivarannad (1640), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lubjakivipaljandid (8210), koopad (8310), vanad laialehised metsad (*9020) ning rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180).

Sadama akvatooriumist 200 m kagu suunas asub kaitstav looduse üksikobjekt Tilgu koopad ja kivitõul (KLO4001078) ning selle piiranguvöönd.

2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Olulisemad inimese tervist mõjutavad keskkonnategurid on välisõhu ja vee kvaliteet ning müra ja vibratsiooni tase. Elanike tervise kaitsmiseks on nende keskkonnateguritele kehtestatud normid, millega keskkonnamõju põhjustavate tegevuste kavandamisel tuleb arvestada.

Häirivuse all mõeldakse tegurit, mida üksikisik või rühm tajub negatiivsena, ebameeldivana ja soovimatuna (WHO 1980) ning seda ei ole võimalik normtasemetega reguleerida.

Piirkonnas ei ole teada alasid, kus õigusaktidega inimese tervise ja heaolu kaitseks kehtestatud keskkonnakvaliteedi nõudeid oleks ületatud. Olemasoleva sadama hooldussüvendamine tagab ohutama navigeerimise.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1. Mõju suurus

3.1.1. Mõju merepõhjaelustikule

Süvendamistöödel hävib vahetult süvendusala põhjaelustik. Lisaks, paisatakse veesambasse settematerjali osakesi, mis moodustavad heljumi.

Eesti Merestrateegia²² üheks keskkonnasihiiks on, et merepõhja terviklikkus on tasemel, mis tagab ökosüsteemi funktsioneerimise ja struktuuri.

Käesolevalt on süvendamisega vahetult mõjutatava merepõhja pindala 7886 m². Kuna sadamas on süvendustöid teostatud regulaarselt pika aja jooksul, siis ei kahjusta tegevuse samas mahu jätkumine merepõhjaelustikku ja elupaiksid.

Merepõhjaelustikku mõjutab ka heljum, eeskätt läbi valguskliima halvenemises ja troofsustaseme tõus. Ülespaisatav põhjasete püsib mõnda aega veesambas ning võib hoovuste ja lainetusega kanduda sadamast pisut kaugemale, mistõttu võib mõju põhjaloomastikule esineda ka veidi kaugemal. Teisalt, ka väga suur põhja settinud heljumi kogus võib tugevalt vaesustada põhjaelustiku taime- ja loomakooslusi. Lisandunud heljumi mõju põhjakooslustele võib täheldada veel 1-3 aastat pärast teostatud töid. Seejärel taastub loomastiku liigiline koosseis, arvukus ja biomass normaalsele tasemele²³. Kuna tegemist on kasutuses oleva sadamaga, siis võib eeldada, et piirkonnas levinud põhjataimed ja –loomad on kohanemisvõimelised ning mõnevõrra suurema ajutise heljumi sisaldusega kohanenud, kuna ka paatide mootorite sõukruvid tekitavad vee liikumist ja seeläbi setete paiskumist veemassi sadama piirkonnas. Kuna süvendatava pinnase osakaal on Kakumäe lahe mastaape arvestades pigem tühine, siis on muutused ajutised. Liiv settub kiiresti. Heljumi mõju vähendamiseks ei ole lubatud töid teha tugeva tuulega. Vee erikasutustööd tuleb peatada, kui heljumi visuaalse seire käigus tuvastatakse oluline heljumi kandumine madalas rannikumeres kaugemale kui 500 m tööpiirkonnast.

Tööde vastaval korraldusel ei ole ette näha merepõhja elustiku ja elupaikade kadu või killustamist. Seega taotluses kavandatud tegevuse mõju mere elupaigatüüpidele ja elustikule on väike.

3.1.2. Mõju kalastikule

Kalade seisukohalt on ebasoovitavaim ajavahemik süvenduseks kudeaeg ja sellele järgnev larvide arenguaeg. Kalastikku mõjutab heljum enim, kui heljumi kontsentratsioon veesambas ületab tavalist fooninäitu 5 mg/l võrra. Sellisel juhul võivad kalade larvidel ja noorjärgudel tekkida probleemid hingamisega²⁴. Vältides töid kalade kudeajal ei kahjustata kudemisajal tööde piirkonda sattuvaid kalasid ega kalade noorjärke ega marja. Kui tööd teha väljaspool kalade kudeaega (aktiivne kudeperiood piirkonnas 15.04-31.05), siis mõju kalastikule vähene.

²² Eesti merestrateegia meetmekava kinnitati 22.02.2023 keskkonnaministri käskkirjaga nr 16-7/23/5. Eesti merestrateegia materjalid kättesaadavad: <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakasutus/merestrateegia#iii-etapp-mereala-m> (25.04.2025)

²³ TÜ Eesti Mereinstituut, 2020. Kunda sadama süvendusjärgne merekeskkonna seire 2020. aastal.

²⁴ OÜ EstKONSULT, 2020. Kelnase sadama vee erikasutusloa KMH Töö nr E1401.

Ühtegi meriforelli jõge ja siiakoelmut läheduses ei ole ning seega ei pea rakendama sügisest piirangut. Sellest tulenevalt ei ole vee erikasutustöid lubatud teostada kalade kudeperioodil 15.04 kuni 31.05.

Tööde vastava ajastamisega on välistatud kala marja ja noorjarkude kahjustamine ning heljumi levik on pigem lokaalne ning oluline mõju võimalikele kudealadele ja merepõhja elupaikadele ei ole oluline. Kasutatav meede on sobiv kaladele negatiivse mõju vältimiseks nende tundlikuimal perioodil ning heljumi leviku minimeerimiseks. Tööde vastav ajastamine on vajalik, kuna alternatiivsete meetmete kasutamine (näiteks tööde teostamine kinnisel meetodil või heljumi tõkke kardinat kasutamine) on tehniliselt keerulisem ja kulukam.

3.1.3. Mõju linnustikule

Suurenenud heljumi kontsentratsioon vees võib vähendada sukeldavate lindude nägemisraadiust ning seeläbi mõjuda ka saagipüüdmise efektiivsust. Teatud kriitilistel perioodidel, nagu talv ning pesitsusaeg, on toidu kiire ning efektiivne kättesaamine lindudele eluliselt tähtis. Kriitilise kontsentratsioonina, millest alates tekib negatiivne mõju, on ära toodud 15 mg/l²⁵. Vee hägustumisega kaasnev nähtavuse vähenemine raskendab sukelduvatel lindudel (sh tiirudel) toidu leidmist ning vee hägustumisel peavad nad lendama oma pesitsusaladest väga kaugele.

Lisaks võivad mõjud linnustikule toimuda müra häiringute kaudu. Katsed on näidanud, et näiteks tiirud on koloonias seda häiritumad, mida tugevam on kõlaritest mängitud müra – 65-85 dB müra juures muutusid linnud valvsaks, 90-95 dB juures juba lahkusid pesalt²⁶. Eriti ohtlik on pesapoegadele pidev müra²⁷. Enamuse linnuliikide jaoks jääb mõju avaldavate häiringute tsoon suurusjärku sadakond meetrit²⁸. Mõnedel juhtudel on soovitatud rakendada ka 500 m laiust puhverala²⁹.

Tilgu sadam ja selle vahetu ümbrus ei ole oluline lindude pesitsusala ega toitumisala. Mürahäiring on vaid tööde aegne ning ei ole olulisel tasemel. Müra on võrreldav väikesadama kasutusaegse müraga.

3.1.4. Mõju vee kvaliteedile (troofsus ja ohtlikud ained)

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas³⁰ (VMK) on markeeritud probleemina Hg ja PBDE kalas ning Tbt settes.

²⁵ Gasum Oy, 2016. Soome ja Eesti vaheline maagaasitorustik BALTICCONNECTOR. Keskkonnamõju hindamise aruanne. Kättesaadav:

https://elering.ee/sites/default/files/attachments/BALTICCONNECTOR_YVA_Estonia_29022016_0.pdf (25.04.2025).

²⁶ Brown, A.L., 1990. Measuring the effect of aircraft noise on sea birds Environment International 16: 587-592.

²⁷ Hayward, L.S., Bowles, A. E., Ha J. C., Wasser, S. K., 2011. Impacts of acute and long-term vehicle exposure on physiology and reproductive success of the northern spotted owl. Ecosphere 2; Schroeder, J., Nakagawa, S., Cleasby, I. R., Burke, T., 2012. Passerine Birds Breeding under Chronic Noise Experience Reduced Fitness. PLoS ONE 7: e39200.

²⁸ Skepast&Puhkim OÜ, 2021. Aseri Sadam OÜ veeloa taotluse keskkonnamõju hindamine (kmh). Töö nr 2019-0067.

²⁹ Chatwin, T.A., 2010. Set-back distances to protect nesting and roosting seabirds off Vancouver island from boat disturbance. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science. University of Victoria.

³⁰ Veemajanduskavade info on kättesaadav <https://envir.ee/veemajanduskavad-2022-2027> (25.04.2025).

Elavhõbe (Hg) on prioriteetne ohtlik aine (keskkonnaministri 24.07.2019 määruse nr 28 „Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimekiri, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekirjaga seotud tegevused“ (määrus nr 28) § 2). Settes ja/või elustikus akumulatsioonide prioriteetsete ainete sisalduse pikaajalise dünaamika analüüsi (ohtlike ainete analüüs)³¹ kohaselt Eestis elavhõbedat ega selle ühendeid ei toodeta, kuid elavhõbedat esineb looduslikult põlevkivis. Eestis on peamisteks elavhõbeda keskkonda sattumise allikateks soojus ja elektrijaamad, põlevkivitööstuse jäätmed, kodumajapidamiste ahjud ja katlad, jäätmekäitlus, tuhastamine, reoveesetega pinnasesse, olmejäätmete lahtine põletamine, lahustid kodumajapidamistes ja tubaka põletamine ning ilutulestik. Seega on Hg piirnormide ületamine põhjustatud Läänemere üldisest seisundist.

Ohtlike ainete analüüsi kohaselt on bromodifenüüleetrid (PBDE) prioriteetsed ohtlikud ained, mida Eestis ei toodeta, kuid kuna väikesed sisaldused toodetes on endiselt lubatud, võib neid ka Eestis tööstustes kasutatavates pooltoodetes ja materjalides leiduda. PBDE peamised allikad on põlevkivitööstuse jäätmed (u 7,5 kg/a), liiklusvahendite kulumine, reoveesetted (0,3 kg/a), vrakkide demonteerimine, jäätmete töötus ja kõrvaldus, prügilapõlengud ja prügila nõrgvesi, tekstiil- ja karusnahatoodete pesu ja keemiline puhastus. Seega kavandatav tegevus PBDE piirnormide ületamist ei põhjusta.

Ohtlike ainete analüüsi kohaselt on tributüültina (TbT) peamine kasutus oli biotsiidina laevavarvides ja teistes välitingimustes kasutatavates värvides, praeguseks on kasutus laevadel keelatud. Peamised allikad on laevade ehitus ja remont, laevatransport, reoveesetega pinnasesse (0,22 kg/a), reoveest pinnavette (0,14 kg/a), kodumajapidamised, rehvide kulumine ja käitlus. Seega kavandatav tegevus TbT piirnormide ületamist ei põhjusta.

Käesoleval juhul võiksid heited vette kaasneda pinnase liigutamisel aga ka avariide korral. Ptk 1.5. kohaselt süvendatav pinnas reostunud ei ole. Täpsemad pinnase analüüsid ei ole vajalikud HELCOM Süvendamise ja kaadamise juhendi³² kohaselt. Arvestades süvendamise mahtu ja reostusallikate puudumist ei ole näha ette saasteainete paiskumist vette.

Süvendamise maht on väike, seega ei paisata setetest vette ka märkimisväärselt toitaineid, mis võiks põhjustada täiendavat pelaagilist primaarproduktiooni määral, et mõjutada veekogumi seisundit. Üldisi veekaitse eesmarke silmas pidades (VeeS § 31 lg 1 p 6) ning hajuheite minimeerimiseks (VeeS § 119 p 6) on võimalik rakendada vastavaid töökorralduslikke nõudeid: süvenduspinnas paigutada maismaale, ei tohi töid teha tugeva tuulega, võimalusel teha tööd madala veega ajal, tööd katkestada valingvihmade korral, pinnas tuleb paigutada maismaale viisil, et see ei valguks tagasi merre, tuleb kasutada töökorras tehnikat ja vältida avariide teket (vt ptk 3.8.).

Töökorralduslikke meetmeid rakendades on tõenäoline olulise mõju puudumine põhjaelustikule ja seeläbi lindude ja kalade toidubaasile, kalade kudealadele. Tekkiv häiring jääb loodusliku varieeruvuse piiridesse. Arvestades tööd iseloomu ongi töid tehniliselt mõistlik ajastada madalveeperioodile.

³¹ Keskkonnaagentuur, 2020 „Settes ja/või elustikus akumulatsioonide prioriteetsete ainete sisalduse pikaajalise dünaamika analüüs“, Tallinn.

³² HELCOM Süvendamise ja kaadamise juhend. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf> (25.04.2025).

3.1.5. Mõju rannale

Ranna kaitse eesmärk on rannal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine (LKS § 37 lg 1 p 1 koosmõjus LKS § 34).

Süvenduspinnas lubatud paigutada tahenema sadama kinnistule (Tilgu sadam kü 19801:001:3687) settetiiki. Taotluse kohaselt rannajoon tegevuse käigus ei muutu. Tegemist on varasema täitealaga, mis on niidetav ja hooldatud. Looduslikud kooslused puuduvad (vt joonis 3)

Joonis 3. Vaade sadmabasseini juurest täitealale, kuhu rajatakse settebassein. Foto Kai Ginter 2022 a.

Lõppladestuskohaks on liivarand sadama akvatooriumist vasakul. Tegemist on kohalike poolt kasutatava ujumiskohaga, kuhu liiva lisamine muudaks tingimusi meeldivamaks. Tuleb silmas pidada, et liivane pinnas tuleb ranna alal planeerida. Ala on sobilik, kuna seal on DP järgselt kavandatud puhkeala.

Planeerimistööd tuleb teha esimesel võimalusel kuid hiljemalt kolme kuu jooksul. Ei ole lubatud süvenduspinnase mägedesse või vallidesse paigutamine kinnistul, tahenenud puhas liiv tuleb korrektselt planeerida puhkela rajamisel. Taotluse kohaselt tegevuse käigus rannajoon ei muutu. Rannajoone muutmine on eraldiseisev tegevus ning selleks on vajalik taotleda eraldi keskkonnaluba. Keskkonnaloas fikseeritakse, et keelatud on rannajoone muutmine.

Puhkeala planeerimiseks sobib vaid puhas liiv. Kui sadama-ala süvendamisega tekib ka mudasegust liiva, tuleb see teisaldada. Süvendatavat pinnast tuleb pidada kaeviseks (maapõueseadus § 96-97). Kinnisasja omanikul on õigus võõrandada tekkivat ja üle jäävat kaevist. Seega, mudaseguse liiva teisaldamine on lubatud materjali kasulikuks kasutamiseks (täitmine, pinnaseplaneerimine jne). Pinnase mujal kasutamine tuleb eraldi kooskõlastada kinnistu omanikuga. Mudasegune liiv tuleb sadamaalalt peale tahenemist teisalda esimesel võimalusel kuid hiljemalt kolme kuu jooksul. Ei ole lubatud pinnase mägedesse või vallidesse jätmine.

3.1.6. Mõju hüdroloogilisele režiimile

Kavandatakse olemasoleva sadama hooldussüvendamist. Ei kavandata uute rajatiste rajamist. Seega ei ole ka tegevuse jätkamisel näha ette olulise keskkonnamõju kaasnemist.

3.2. Mõjuala ulatus, näiteks geograafiline ala ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Süvendamise mõju võib avalduda otseselt mereelustikule (põhjataimestik ja –loomastik, kalastik, mereimetajad) vahetult tööde alal. Lisaks on mõjutatud alal, kuhu heljum ja müra kandub. HELCOM on välja on pakkunud, et heljumi leviku mõju piirkonnaks on 500 m fikseeritud raadius ümber süvendamise punkti³³.

Mõjutatavate elanike arv on väike, elamud asuvad üleval astangul.

Süvendamise mõju võib avalduda otseselt mereelustikule (põhjataimestik ja –loomastik, kalastik, mereimetajad) vahetult tööde alal. Lisaks on mõjutatud alal, kuhu heljum ja müra kandub. Olemasoleva teabe kohaselt on võib heljum levida ca 200 m kaugusele, ebasobivate ilmastikutingimuste korral kaugemale. Võimalikku mõju saab vähendada tööde ajastamise ja meteoroloogiliste tingimuste järgimistega. Arvestades tööala (olemasolev sadam) ning tööde mahtu, ei oma kavandatavad vee erikasutustööd olulist negatiivset mõju piirkonna elustikule, elupaikadele ning veerežiimile, kui järgitakse lisaks keskkonnaloas määratud tingimustele ka p 3.8. toodud töökorralduslikke nõudeid. Arvestades vee erikasutustööde mõju (ajutine ja pöörduv) ei ole ette näha olulist mõju keskkonnale.

3.3. Mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg

Olulisuse hinnang on kokkuleppeline, teaduses on laiemalt kasutuses 5% ja 10% piir, see tähendab, nähtus peab olema mõjutatud vähemalt 5% või 10% ulatuses ja seejuures nimetatud erinevus peab lisanduma looduslikule varieeruvusele³⁴.

Olemasoleva objektiivse teabe põhjal ei avalda vee erikasutustööd tõenäoselt olulist mõju veekeskkonnale, sh ranniku elupaikadele, merepõhja elupaikadele, elustikule, kalastikule ja linnustikule ning inimese heaolule, kui järgitakse ptk 3.8. toodud töökorralduslikke nõudeid ning tehakse teid taotluses toodud eesmärgil ja viisil. Sellisel juhul on tööde mõju ka ajutine. Seega tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahus, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja VeeS § 194 lg 2 p 4, õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks. Sel juhul kõik võimalikud muutused jäävad loodusliku muutlikkuse piiridesse ja on pöörduvad ning mõju rannikuveekogumile on lokaalne ja tegevuse tulemusena ei halvene rannikuveekogumi seisund veepoliitika raamdirektiivi mõttes.

³³Helsinki Commission, 2018. Estimating physical disturbance on seabed. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2019/08/BSEP164.pdf> (25.04.2025).

³⁴ Tõnis Pöder, 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/poder_kmh_kasiraamat.pdf (25.04.2025).

3.4.Mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus ja seire vajadus

Võimalik mõju veekvaliteedile ning müra on ehitusaegsed ja mööduvad peale ehitustegevuse lõppu. Võimaliku avariilukorra tekke, mille tõttu reostub vesi ning pinnas, tõenäosus on madal, arvestades, et kasutatav tehnika peab vastama kehtivatele tehnilistele eeskirjadele. Samuti väheneb avariide oht, kui töid välditakse tugeva tuulega (tuulekiirus üle 10 m/s).

Rakendades keskkonnalooga seatud nõudeid (vt ptk 3.8.) taastub olemasolev olukord tööde järgselt ning olulisi negatiivseid häiringuid ei teki. Põhjalikku seire teostamine ei ole vajalik, asjakohane on jälgida visuaalselt heljumi levikut süvendustööde ajal.

3.5.Mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriüleseid mõjusid.

3.6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Tegevus ei mõjuta tõenäoliselt nahkhiiri kuna see toimub päevasel ajal olemasoleva tegutseva sadama alal otsesest registreeritud nahkhiirte esinemise alast väljaspool ja nahkhiirte esinemise alal ei ole ette nähtud puude raiet. Taotluse kohaselt toimub tegevus üks kord iga kahe aasta tagant, mis on väga harva.

Konservatiivsete mudelduste kohaselt võib heljum kanduda kuni 400 m kaugusele, kuid juba 200 m kaugusel on heljumi kontsentratsioon (sisaldus ca 5 mg/l) võrreldav foontingimustega (sügis-talv põhjaranniku lahtedes 8 mg/l).

Arvestades Natura 2000 alade kaugust (300-500 m) tegevuspaigast puudub tegevusel eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele.

Tegevusel puudub eeldatavalt mõju ka kaitsealusele üksikobjektile, kuna 200 m kaugusel vastab heljumi kontsentratsioon vees tavapärasele foonile. Kui midagi ka üksikobjektini jõuab, on tegemist loodusliku materjali - tõenäoliselt liivaga – mis ei mõjuta kive negatiivselt. Tegevus toimub korra kahe aasta tagant, mis on piisavalt harva selleks et mõju mitte omad.

Seega tegevusel puudub eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele.

3.7. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Teadaolevalt puuduvad piirkonnas teised vee erikasutusega seotud tegevused. Ei ole teada teisi tegevusi, millega võib tekkida koosmõju.

3.8. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Lähtudes taotlusest, eelhindangust, arvestades määrus nr 31 § 5 lg 2, KeHJS § 11 lg 8¹, VeeS § 193 lg 1 p 6, 8, 9 ja 12 ja (keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 53 lg 1 p 6, seatakse keskkonnaloale töökorralduslikud nõuded:

Vee erikasutusega kaasneva võimaliku negatiivse keskkonnamõju vähendamise meetmed (loa tabel V16):

- 1) Vee erikasutustöid ei ole lubatud teostada kalade kudeperioodil 15.04 kuni 31.05.
- 2) Vee erikasutustöid ei ole lubatud teostada tugeva tuulega (3 h keskmine üle 10 m/s).
- 3) Vee erikasutustööd tuleb peatada, kui heljumi visuaalse seire käigus tuvastatakse oluline heljumi kandumine madalas rannikumeres kaugemale kui 500 m tööpiirkonnast.
- 4) Vee erikasutustööd tuleb võimalusel teostada madala veetasemega ajal (juuli, august, september).
- 5) Tööd peab katkestama valingvihmade korral.

Tööde teostamise tingimused ja nõuded (loa tabel V16):

Süvenduspinnas on lubatud paigutada vaid maismaale:

- 1) Süvenduspinnas on lubatud paigutada tahenema sadama kinnistule settebasseini (Tilgu sadam kü 19801:001:3687, vt loa joonis settebassein).
- 2) Enne süvenduspinnase paigutamist maismaale, tuleb pinnasest eemaldada prügi ja risu.
- 3) Maismaale setteid paigutades peab vedelamad setted paigutama jämedamate setete taha. Tööde käigus peab jälgima, et setted merre ei valgu. Setete valgumisel merre tuleb setete valgumine tõkestada koheselt liivakottide, palkide, kivide vm, kuni setete tahtenemiseni.
- 3) Pärast süvendatud pinnase tahtenemist planeeritakse puhas liivane pinnas ranna alal:
X: 6591039 Y: 527373
X: 6591028 Y: 527366
X: 6591023 Y: 527403
X: 6591010 Y: 527397
- 4) Planeerimistööd tuleb teha esimesel võimalusel kuid hiljemalt kolme kuu jooksul. Ei ole lubatud süvenduspinnase mägedesse või vallidesse paigutamine kinnistul, tahtenenud puhas liiv tuleb korrektselt planeerida. Keelatud on rannajoone muutmine.
- 5) Kui süvendamisel tekib ka mudasegust liiva, siis mudasegune liiv tuleb sadamaalalt peale tahtenemist teisalda esimesel võimalusel kuid hiljemalt kolme kuu jooksul. Ei ole lubatud pinnase mägedesse või vallidesse jätmine. Mudaseguse liiva teisaldamine on lubatud materjali kasulikuks kasutamiseks (täitmine, pinnaseplaneerimine jne). Pinnase mujal kasutamine tuleb eraldi kooskõlastada kinnistu omanikuga.

Parima võimaliku tehnika kasutamine (loa tabel V16):

Kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust. Tööde käigus tuleb järgida head ehitustava ning jälgida töötavate mehhanismide tehnilist korrasolekut.

Toimingud avarii korral (loa tabel V16):

Naftasaaduste või muude mürgiste ainete looduskeskkonda sattumisel, avarii või selle ohu korral koheselt võtta tarvitusele abinõud avariilise reostuse peatamiseks ja likvideerimiseks või ennetamiseks.

Muud asjakohased meetmed (loa tabel V16):

- 1) Tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahus, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja veeseaduse § 194 lg 2 p 4 õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks.
- 2) Loas määramata juhtudel lähtuda veeseadusest ning selle alusel kehtestatud õigusaktidest.
- 3) Keskkonnaluba ei anna õigust ehitamiseks ega ehitise kasutamiseks.

4. Eelhinnangu järelendus

Harku Vallavalitsus esitas taotluse Tilgu sadama (Tilgu sadam, Meriküla, Harku vald, Harju maakond, katastritunnus 19801:001:3687) regulaarseks hooldussüvenduseks (VeeS § 187 p 8) mahus 7500 m³. Tegevus toimub ainult sadama akvatooriumis ja sissesõidualal ning setted ladustatakse sadama alale.

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju. Otsustajal piisavat teavet, et jätta KMH algatamata, mistõttu KMH ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- kavandatav tegevus ei mõjuta oluliselt kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas, vibratsioon puudub. Kavandatav rajatis ei mõjuta oluliselt rannaprotsesse. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega;
- kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolekordi või suurõnnetusi.

Oluline on lähtuda järgmistest nõuetest ja tingimustest:

Vee erikasutusega kaasneva võimaliku negatiivse keskkonnamõju vähendamise meetmed (loa tabel V16):

- 1) Vee erikasutustöid ei ole lubatud teostada kalade kudeperioodil 15.04 kuni 31.05.
- 2) Vee erikasutustöid ei ole lubatud teostada tugeva tuulega (3 h keskmine üle 10 m/s).
- 3) Vee erikasutustööd tuleb peatada, kui heljumi visuaalse seire käigus tuvastatakse oluline heljumi kandumine madalas rannikumeres kaugemale kui 500 m tööpiirkonnast.
- 4) Vee erikasutustööd tuleb võimalusel teostada madala veetasemega ajal (juuli, august, september).
- 5) Tööd peab katkestama valingvihmade korral.

Tööde teostamise tingimused ja nõuded (loa tabel V16):

Süvenduspinnas on lubatud paigutada vaid maismaale:

- 1) Süvenduspinnas on lubatud paigutada tahenema sadama kinnistule settebasseini (Tilgu sadam kü 19801:001:3687, vt joonis settebasseini).
- 2) Enne süvenduspinnase paigutamist maismaale, tuleb pinnasest eemaldada prügi ja risu.
- 3) Maismaale setteid paigutades peab vedelamad setted paigutama jämedamate setete taha. Tööde käigus peab jälgima, et setted merre ei valgu. Setete valgumisel merre tuleb setete valgumine tõkestada koheselt liivakottide, palkide, kivide vm, kuni setete tahenemiseni.
- 3) Pärast süvendatud pinnase tahenemist planeeritakse puhas liivane pinnas ranna alal:
X: 6591039 Y: 527373
X: 6591028 Y: 527366
X: 6591023 Y: 527403
X: 6591010 Y: 527397
- 4) Planeerimistööd tuleb teha esimesel võimalusel kuid hiljemalt kolme kuu jooksul. Ei ole lubatud süvenduspinnase mägedesse või vallidesse paigutamine kinnistul, tahenenud puhas liiv tuleb korrektselt planeerida. Keelatud on rannajoone muutmine.

5) Kui süvendamisel tekib ka mudasegust liiva, siis mudasegune liiv tuleb sadamaalalt peale tahenemist teisalda esimesel võimalusel kuid hiljemalt kolme kuu jooksul. Ei ole lubatud pinnase mägedesse või vallidesse jätmine. Mudaseguse liiva teisaldamine on lubatud materjali kasulikuks kasutamiseks (täitmine, pinnaseplaneerimine jne). Pinnase mujal kasutamine tuleb eraldi kooskõlastada kinnistu omanikuga.

Parima võimaliku tehnika kasutamine (loa tabel V16):

Kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust. Tööde käigus tuleb järgida head ehitustava ning jälgida töötavate mehhanismide tehnilist korrasolekut.

Toimingud avarii korral (loa tabel V16):

Naftasaaduste või muude mürgiste ainete looduskeskkonda sattumisel, avarii või selle ohu korral koheselt võtta tarvitusele abinõud avariilise reostuse peatamiseks ja likvideerimiseks või ennetamiseks.

Muud asjakohased meetmed (loa tabel V16):

- 1) Tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahus, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja veeseaduse § 194 lg 2 p 4 õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks.
- 2) Loas määramata juhtudel lähtuda veeseadusest ning selle alusel kehtestatud õigusaktidest.
- 3) Keskkonnaluba ei anna õigust ehitamiseks ega ehitise kasutamiseks.

Kai Ginter
vanemspetsialist
veeosakond

Triin Ristmets
spetsialist
looduskasutuse osakond

Märt Kesküla
vanemspetsialist
jahinduse ja vee-elustiku büroo